

Za „Zvezin“ koncert v Mariboru dne 15. avgusta letos so ta teden note razposlane. Kdor jih še ni dobil se gotovo ni javil. Če želi sodelovati, naj takoj piše tovarišu Šijanču v Gornji grad.

Po koncertu bo ples, za katerega igra veteranska godba.

Pevske vaje bodo na dan prireditve dopoldne in popoldne. Pevke in pevci naj si uredijo tako, da bodo že jutraj v Mariboru. Brez temeljite vaje ni dobrega nastopa. Torej točno in zanesljivo! Čas pevskih vaj še nanznamo.

Vstopnice se letos ne bodo razpošiljale posameznim društvom, oziroma osebam v razpečevanje — tako kakor lani. Dobivale se bodo v Mariboru pri trgovcu Viljemu Berdajsu zadnji teden.

Kdor bo zadržan priti v Maribor iz tega ali onega vzroka, naj se pa spominja prireditve s tem, da pošlje namesto vstopnine svoj prispevek na naslov „Zvezinega“ tajnika tov. Šijanča. Imena darovalcev kakor tudi vsota se bo objavila.

Letos so za koncert večji stroški kakor lani. Dohodkov pa najbrž ne bo toliko, ker smo opustili predprodajo v istem smislu, kakor je bila lani.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 5. avgusta 1909, v Bočni v tamošnji šoli točno ob 11. uri dopoldne po sledečem vzporedju:

1. Nagovor predsednikov.
 2. Društvene zadeve:
 - a) Zapisnik.
 - b) Dopisi.
 - c) Volitev delegatov za „Zvezino“ skupščino v Mariboru.
 - e) Slučajnosti.
3. Črtice o modernem risanju. Predava tov. Gosak.

Pred zborovanjem ogledovanje novega šolskega poslopja.

Po zborovanju skupen obed v gostilnici g. Zmavca. Prosi se, javiti svojo udeležbo tov. Branku Zemljicu. Gostje dobro došli!

K obilni udeležbi vabi odbor.

Okrajno učiteljsko društvo ormoško zboruje v četrtek, 5. avgusta t. l., pri Svetinjah po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
 2. Društvena poročila in dopisi.
 3. Razgovor o šol. in učnem redu, oziroma izvršitvenih predpisih.
 4. Predavanje.
 5. Nasveti in predlogi.
- Začetek zborovanja ob 10. uri predpoldne.

Zaradi obeda se je oglasiti pri tovarišu nadučitelju Šijanču najpozneje do 3. avgusta. Na mnogobrojno udeležbo vabi odbor.

Srednješolski vestnik.

** O celjski višji gimnaziji piše „Narodni Dnevnik“: Letošnje šolsko izvestje izkazuje na zavodu koncem leta 236 učencev (med temi 12 v pripravljalnem tečaju), 85 Slovencev in 249 Nemcev, 1 Čeh in 1 Italijan. Štajerjev je bilo 228 (iz Celja in okolice 132), Kranjcev 23, Nižavstrijcev 39. 46 je izvršilo odlično, 234 z dobrim in 30 z zadostnim uspehom, 16 učencev ima ponavljalni izpit. — Poučevalo je 14 profesorjev, 2 suplenta, 1 vadniški in 2 pomožna učitelja. — Razmerno malo število slovenskih učencev zbujajo človeku, ki pozna neliko zgodovino zavoda, grenke spomine. Celjska gimnazija je bila ustanovljena po prizadevanju celjskega sodnika Slovenca dr. Nikolaja Lipiča, rodom Ljubljancana, in sicer, kakor je zatrjeval dr. Lipič v nasvetih dvorn. graškemu guberniju in škofu grofu Firmijanu, za „zapuščene in zanemarjene Slovence v celjskem okrožju“. Dr. Lipič je pisal inovitim možem in posestnikom celega celjskega okrožja in tudi sam potoval okrog, da je nabral 150 tisoč goldinarjev za ustanovitev zavoda. In na tem, s slovenskim denarjem in od Slovenca ustanovljenem zavodu gospodarijo danes najbolj zagrizeni Nemci. — Leta 1851., ko je dobil zavod 7. in 8. razred in se preselil v sedanje, takrat dozdano poslopje, je daroval škof A. M. Slomšek 1000 goldinarjev za šolske potrebe. L. 1852. je bilo razmerje po narodnosti na zavodu sledeče: Slovencev 125, Nemcev 40; v osmi šoli takrat ni bilo nobenega Nemca. In letos je bilo 10 Slovencev in 28 Nemcev.

** **Šolnina na srednjih šolah** se ne bo več plačevala s poznatimi šolninskimi znamkami, marveč potom poštno-hranilnega urada. Vsa ravnateljstva srednjih šol se sprejmejo v čekovni promet tega urada. Ta način plačevanja, ki bo vsekakor veliko ugodnejši kot plačevanje z znamkami, se proglasi v kratkem s posebnim ukazom. Javne državne blagajnice in davkarje ustavijo prodajo šolskih znamk julija t. l. Za že kupljene, nepokvarjene in seveda nerabljene znamke se vrne denar do konca decembra t. l. Tozadevna prošnja se ima vložiti na pristojno deželno šolsko oblast.

** **Laško učiteljske v Gradščini ob Soči — zagotovljeno.** Naznanilo iz ministrstva o ustanovitvi laškega učiteljskega v Gradščini je menda že dobil tamkajšnji občinski urad. Učiteljske se otvori s prihodnjim šolskim letom. Novo učiteljske je pridobitev državnega in deželnega poslanca prošta Faiduttija.

Politiški pregled.

* **Sestava avstr. delegacije** je sledeča: 17 Slovanov, 15 Nemcev, 5 socialistov in 3 Romani. Nemeem ta sestavitev prav nič ne ugaja; za skupnega finančnega ministra Buriana jim sicer ni veliko, temveč za Aerenthala, ki utegne dobiti zavoljo svoje vnanje politike od slovansko-socialistiške večine nezaupnico.

VII. splošni avstrijski katoliški shod bo na Dunaju dne 5., 6., 7., in 8. septembra. Na shodu bo 5. septembra govoril tudi kranjski državni poslanec dr. Krek o izseljevanju.

* **Kdo bo djakovski škof?** „Neue Freie Presse“ poroča, da ima postati naslednikom Strossmayerja v Djakovem sarajevski nadškof dr. Stadler, njegov naslednik v Sarajevu bi bil dr. Sarić.

* **Strankin zbor avstrijskih socialistov** se vrši letos od 19. do 24. septembra v Liberecu na Češkem. Med drugimi poroča posl. Resel o delovanju socialne demokracije v deželnih zborih.

* **Hrvaški narodni svet.** Socialno-demokratska stranka je sklenila vstopiti v hrvaški narodni svet pod sledečimi pogoji: 1. da se narodni svet izreče za narodno edinstvo Hrvatov in Srbov, 2. da zahteva združenje vseh Jugoslovanov in 3. da zahteva polit. osvoboditev jugoslovanskih narodov od vsakega zunanega pritiska.

* **Bolgarski dijaki** so napravili oficialen izlet v Carigrad, kjer so bili slavnostno sprejeti. V pozdravnih govorih med bolgarskimi in turškimi dijaki se je izražala želja, naj bi se ustanovila bolgarsko-turška zveza.

* **Ustava za Bosno in Hercegovino.** Iz Budimpešte poročajo, da je ogrska vlada načrt ustave za Bosno in Hercegovino že produčila ter ga s svojim mnenjem vrnila skupnemu finančnemu ministrstvu. Tekom septembra se bo o tem načrtu razpravljalo v skupni konferenci avstrijskih in ogrskih ministrov.

* **Ruski vojni material za Črno goro.** „Zeit“ poroča iz Odese: Ruski pomožni križar „Petrograd“ je zapustil tukajšnje pristanišče z blagom, ki je, kakor se govori, namenjeno v Bar, ter ima na krovu okolo 7000 tonelat vojnega materiala, in sicer poljske topove, mitraljeze, municije, velike množine razstreljivih snovi za mine itd., kar vse je podaril car Nikolaj črnogorskomu knezu. Že v januarju t. l. je nameravala ruska ladija „Cherson“ prepeljati enak tovor, a je bila preprečena po avstrijskih vojnih ladjah. Ker je pa sedaj zaradi avstro-črnogorske pogodbe barska luka prosta, se bo tovor križarja lahko izkrcal.

Seja odbora Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji se vrši dne 14. avgusta ob skupšč. Zaveze v Mariboru.

Vestnik.

Peče — kaj! Pišejo nam. V št. 29. z dne 16. julija t. l. je priobčil „Učit. Tov.“ članek „Žirovnikov slučaj“, v katerem ste v glavnem povedali, koliko je tov. Žirovnik že deloval med narodom, a da je v kljub vsem njegovim zaslugam S. L. S. imela pogum kaznovati ga s tem, da ga je iz Št. Vida prestavila v Borovnico. „Slovenca“ je to tako zapelo, da je takoj 17. julija priobčil notico, v kateri trdi, da je Ž. priobčil v „Učit. Tov.“ svojo biografijo in da so celo Žirovnikovi pristaši veseli, da gre Ž. iz Št. Vida. — Tovariš Ž. je postal „Slovencu“ takoj popravek, da ni on nobene biografije spisal za „Tovariša“ in da je torej tudi ni mogel v njem objaviti. To je bil zopet hud poper za naše klerikalne junake. Toda oni si takoj pomagajo. Zapisali so k popravku, da so torej podatki v „Učit. Tov.“ t e m b o l j n a p a č n i. Mi pa vemo, da se bivši Žirovnikovi pristaši, kakor so „Klanfar“, „Kozlar“, „Jožof“ itd. skrivaj res vsele Žirovnikovega odhoda. Vemo pa tudi, da 80% Šentvidčanov gojijo proti Ž. odločno obsobja. Nadalje pa tudi vemo, da so podatki iz Žirovnikovega življenja tako resnični, da jih vsi okolo „Slovenca“ zbrani doktorji sv. pisma ne morejo ovreči. Peče jih, ko so udarili ti prijatelji (?) našega kmeta po možu, ki je deloval za tega kmeta že trideset let nesebično in poirtvovalno in žanje za vse svoje idealno delo — **preganjanje.** — Vesti imajo torej še nekaj, a sramu pa nimajo prav nič!

K imenovanju nemškega šolskega nadzornika na Sp. Štajerskem piše „Sl. Narod“ spodnještaj. učitelj: Zdaj na sledjo obzirnost v stran! Slovensko učiteljstvo je bilo pri nas dosti dolgo radi pešiče „nemških“ učiteljev — pastorka. Odslej naj to postane drugače! Nobenega povoda ni več za — nemškutarenje. Nemcev ni več med slovenskimi učitelji — kdor se še domišljuje takega, svobodno mu! — torej so lahko svoji med svojimi. Vse nemško referiranje,

diskutiranje in uradovanje — od kogarkoli si bodi — ima p o s l e j p r e n e h a t i! Mi hočemo, da se jeziku našemu da, kar mu gre! Gospodje nadzorniki se bodo temu — hočešnočeš — že morali prilagoditi. Sramota bi bila, ako bi ne kazali zdaj, da smo si svesti svoje moči. Vsako najmanjše tozadevno obrekovanje, bi bil naroden greh. Vsakemu svoje! Če se pešiči našemljenih Nemcev deli takih koncesij, potem imajo vendar učitelji na avtonomnem svojem ozemlju pravico zahtevati, da se z njimi razpravlja, piše in uraduje v njihovem jeziku! Če se odslej naprejo to ne bode vršilo tako, potem se pač naše učiteljstvo ne nahaja na višku časa ter ne zasluži, da ga zavemo — narodno. — Vsaka sila do vremena! Kdor ne spoštuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Kaj hasni učiteljstvu vsa organizacija, če pa v domačiji svoji ne uporablja svojih pravic?! Zato pa neizprosno na vidik! Časi suženstva so davno prešli, dosti dolgo smo robovali — perordre de Mufti — par nemčurjem na ljubo. A zdaj nikdar več dalje tako!

Kaznovano ovažanje učiteljstva. „Narodni Dnevnik“ piše: Z naraščanjem moči naših klerikalcev naraščajo tudi ovadbe proti narodnemu učiteljstvu. Gotove klerikalne glave se ne sramujejo ovajati učiteljstva pri okr. glavarstvih, okr. in dež. šol. svetu. Največkrat se ponavlja pritožba, da je dotičen učitelj strasten agitator narodne stranke. — Treba biti narodnemu učitelju samo toliko značajnim, da brani šolo pred klerikalno samovoljnostjo in da ni bojazljivec, ki zataji svoje politično prepričanje — pa že romajo ovadbe v Gradec. Pred celjskim okrajnim sodiščem (sodni svetnik dež. sodišča dr. Erhatič) se je obravnaval tipičen tozadeven slučaj. Priobčili smo svoječasno ovadbo, katero sta vložila petrovski župau Koren F. E. Fridrieh iz Kazas proti nadučitelju Slancu v Petrovčah. Očitala se mu je strastna agitacija pri deželnozbornih volitvah (dasi je takrat dva meseca težko bolan ležal v postelji), sklicevanje političnih sestankov v šoli itd. Ker g. nadučitelju Slancu take ovadbe naravno radi šolskih oblasti ne morejo biti ravnodušne, je vložil proti Korenu in Fridriehu tožbo. Prvi se je poravnal, proti zadnjemu se je vršila obravnavna. Nastopil je dokaz resnice, kateri pa se je popolnoma ponesrečil in je bil obsojen na globo 25 K in stroške. Gosp. Slanca je zastopal g. dr. Vekoslav Kukovec. Neustrašenemu in vztrajnemu g. nadučitelju privoščimo iz srea zasluženno zadoščenje!

Sestanek slovenskih učiteljskih abiturientov in abiturientinj bo, kakor smo že poročali, v soboto 30. julija in v nedeljo 1. avgusta. V soboto popoldne ob 2. se spidejo tovariši abiturienti in tovarišice abiturientinje v Narodnem domu. Nato si udeleženci ogledajo muzej, umetniško razstavo in druge zanimivosti Ljubljane in se na večer sestanejo v Svicariji. V nedeljo (1. avgusta) je vzpored tale: Ob pol 10. dopoldne v Mestnem domu: Referati: 1. Učiteljske stanovske organizacije. — 2. Okrajna učiteljska društva. — 3. Žensko vprašanje in učiteljica. — 4. Šola in dom. — 5. Narodna vzgoja. — 6. Pomen in važnost telovadbe. — 7. Razmere na koprskem učiteljskem. — Popoldne ob 5. je zabavni del, sestanek z učiteljstvom in prijatelji učiteljstva. Oba ta faktorja opozarjamo, da se polnoštevilno udeležita. Domače, neprisiljene zabave ne bo manjkalo!

Naši gosti. Doselej so bile v Ljubljani tri skupine ruskih učiteljev in učiteljic, v vsaki skupini okrog 60 oseb. Ogledali so si Ljubljano in se divili njeni lepoti. Poučili so se tudi o naši organizaciji, si ogledali našo tiskarno, posojilnico itd. Vsemu so izrekli svoje priznanje. Naša „Zaveza“ jih je sprejela dostojno in gostoljubno, kolikor pač zamorejo njena skromna sredstva. — V četrtek je dospel preko Trsta v Ljubljano bulgarski tovariš D. G r a n č a r o f f.

Žirovnikove narodne pesmi za šolsko mladino so sedaj pri ministrstvu, kjer čakajo odobrenja za šolsko porabo. Potem izejdo takoj v tisku, in sicer v treh zvezkih.

Ročni zapisnik bo gotovo dotiskan do začetka septembra ter se začne potem takoj razpošiljati.

Celestin Jelenec, pravni praktikant v Ljubljani, je bil dne 22. t. m. v slavnostni dvorani c. kr. dunajskega vseučilišča promoviran za doktorja prava. Mladi gospod doktor je sin vrliga tovariša Štipka Jelenca. Srčno čestitamo!

„**Slepa ljubezen**“, ljudska igra s petjem v petih dejanjih, spisal Anton Pesek, se uprizori, kakor smo javili že zadnjič, v Ptuj v „Narodnem domu“ v nedeljo, dne 1. avgusta t. l. Začetek ob 7. uri zvečer. Uglasbil je pesmi in godbo priredil priznani skladatelj Emil Adamič. Ker se igra uprizori prvič v polnem obsegu in ker so napevi ter godba izvorni, ker se še niso peli oziroma igrali nikjer, vlada občje zanimanje za to predstavo. Opozarjajo se na to predstavo zunanji, ki se je žele udeležiti. Železniške zveze so tako s Celja in Maribora kakor tudi s Središča in Ormoža ugodne. Čist dobiček je namenjen društvu za varstvo otrok. Pri uprizoritvi nastopi 24 otrok najuglednejših ptujskih meščanov. Uloge odraslih igrajo učitelji in učiteljice ptujkega okraja. Pri prireditvi bosta navzoča tudi pisatelj Pesek in skladatelj

Adamič. Ta predstava bo torej v vsem obsegu delo učiteljstva. Čast mu!

Cenjena slovensčina. Dne 14. t. m. je imelo slovensko učiteljstvo mariborskega okraja uradno konferenco. Prejšnja leta je bilo slovensko in nemško učiteljstvo tega okraja združeno; poslovalo in tudi referiralo se je večidel v nemškem jeziku. A sedaj je slovensko učiteljstvo ločeno od nemškega in konferenca popolnoma zase; pričakovati bi bilo torej, da se ne le referira, ampak tudi posluje v slov. jeziku. Nekaj učiteljev je referiralo slovenski, a smešno se mi je zdelo, da nam je zadnji referent podal oceno Lavtarjeve slovenske računice v nemškem jeziku; saj bomo vendar rabili računice v slov. šolah, čemu je torej ocenjevati napram slov. učiteljstvu v nemščini? Še bolj smešno je bilo, da se je predsednik sam tako previdno varoval ziniti vsaj eno besedo slovenski. Celo slovenske stavke svojih predgovornikov je ponavljal dobesedno v blaženi nemščini. Saj pa so bili med referenti in govorniki tudi taki učitelji, ki niso nikakšni krokarji, vendar se zavedajo, da je slovenski jezik toliko bogat na besedah, da se lahko z njim istotako vse pove kakor v nemščini. Pričakujemo, da se bo prihodnje leto pri enski priložnosti slov. učiteljstvo posluževalo izključno le slovenskega jezika.

Slovenski tovariši in tovarišice! Zahtevajte vozne listke pri železniških uradnikih izključno le v slovenskem jeziku. Pred kratkim mi je odgovorila neka tovarišica na vprašanje, zakaj ne zahteva voznega listka slovenski: „Bojim se, da bi ga ne dobila; potem bi še ne mogla domov! Naivno!“

Izpit zrelosti na c. kr. učiteljskem v Kopru so izdelali z dobrim uspehom tudi Viktor Sošič, Karel Širok in Stanko Trdan, ki se jih je pomotoma izpustilo v „Učit. Tov.“ Bazen zrelostnega izpita s slovenskim učnim jezikom so napravili iz italijanskoine kot predmet: Alojzij Bukavec, Ferd. Ferluga, Val. Katnik, Bogomil Mozetič, Viktor Sosič, Karel Širok in Stanko Trdan. Iz hrvaščine kot predmet je napravil izpit France Jakepec.

Gospodnjiški šoli v Tomaju je dovolilo poljedelsko ministrstvo 10.000 K ustanovne in letnih 2000 K vzdrževalne podpore skozi 3 leta.

Čudna šola je ljudska šola v Uniji na kvarnerskih otokih v Istri. Šola je namreč hrvaška za hrvaške otroke, ker drugih otrok v Uniji sploh ni. Ali na tej hrvaški šoli poučuje učiteljica, ki ne umeje hrvaški!

Nemška šola v Slovenski Rečici. Iz Belokrajine pišejo: Minuli teden je bil prišel v vas Rečico občine Semič dr. Eger in okrajni šolski nadzornik Peerz ter sta vzela v najem hišo v tej vasi, kjer misli nemški „Schulverein“ otvoriti nemško šolo že prihodnje šolsko leto.

Shod staršev pri Sv. Jakobu v Trstu. Na poziv na ta shod, ki se je vršil na vrtu „Konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu je bil takov odziv, da so bili vrtni in notranji prostori nabit polni, da ni bilo možno nikako gibanje. Atmosfera je bila nasičena elektricitete, ogorčenje je ježno valovilo. Dr. Rybař je govoril o tej naši šolski mizeriji, o tem škandalu, o tem višku krivičnosti. Med govorom je prišlo večkrat do takih izbruhov ogorčenja, trajajočih po več minut, da se je bilo bati eksplozije v najhujših oblikah. Predsedništvo, dr. Rybař in hladnejši elementi med zborovalci samimi so morali opravljati vso svojo zgovornost, da so mirili razdražene duhove. Bila je to elementarna manifestacija ogorčenja in jeze zaradi krivičnosti vlade in nasprotnikov. To ogorčenje očetov in mater naj bi videli vladni možje in če imajo le kaj čutečega srca v prsih, bi drugače reševali to naše nesrečno šolsko vprašanje. Poleg dr. Rybařa so govorili še Rudolf Može, Makso Cotič, Kreševič in Marič. Predsedoval pa je predsednik odbora staršev Valentin Vovk.

Proti podržavljenju meščanskih šol se je izrekel mariborski obč. svet. Predsedstvo nemškega društva mešč. učiteljev na Dunaju je namreč naprosilo vse nemške mestne obč. zastope v Avstriji, naj podpirajo njegovo resolucijo za podržavljenje meščanskih šol v Avstriji. Obč. zastopnik Bancalari je nato predlagal v seji mariborskega obč. sveta, naj se tej prošnji iz narodnih ozirov ne ugodí, ker bi podržavljenje mešč. šol pomenilo novo oškodovanje nemstva v Avstriji. Ne bi omenili te zadeve, ako bi ne bila tipičen primer za to, da bi zlasti mi Slovenci ne dobili nobenih višjih in strokovnih šol.

Občni zbor zveze čeških učiteljskih društev na Češkem se je vršil dne 14. t. m. na Žofinu v Pragi. Zveza šteje sedaj 107 učiteljskih društev s 8229 člani. Zborovanja so se udeležili potujoči ruski učitelji ter učiteljice. Zveza ima med drugim dvoje učiteljskih sanatorijev, enega na otoku Rabe, drugega v Sulivanu; sedaj namerava postaviti na Višegradu v Pragi lasten učiteljski konvikt za 120.000 K. Mešč. učitelj Moravec je predaval o razvoju ljudskega šolstva tekem zadnjih 40 let. Shod se je izrekel za tesno organizacijo učiteljstva; samo ta vodi do zboljšanja stanovskih in gmočnih razmer. Tako na Češkem in tako tudi pri nas.

Prokleta!... Drugi zvezek tega romana je pravkar izšel. Dobiva se pri založniku V. P o ž g a j u v Kranju.